

Jaarrede voor de Confessionele Beweging – uitgesproken op 8 april 2025 tijdens de jaarvergadering in ‘De Schakel’ te Nijkerk door de voorzitter dr. Jurrien Mol

Waarde leden van de Confessionele Beweging,

Onze beweging met haar verenigingsmodel is op weg naar een kruispunt en misschien bevindt zij zich daar reeds.

Hoewel ik over het algemeen voorzichtig en terughoudend ben met het aanduiden van momenten of tijden als historisch of het gebruik van vergelijkbare termen, doe ik het deze keer toch in uw midden als voorzitter van onze vereniging.

Met enige regelmaat ontvangen wij als leden van het hoofdbestuur een overzicht van onze ledenadministrateur Ad de Waard van de ledenaantallen.

Het zal voor u geen verrassing zijn – mede in het licht van het gedenken van hen die ons zijn voorgegaan – dat er sprake is van enige krimp.

Er worden heus ook nieuwe leden ingeschreven.

De krimp gaat gepaard met vergrijzing.

Dat onze vereniging een vergelijkbaar beeld vertoont als de Protestantse Kerk in Nederland verbaast evenmin.

Dit leidt van tijd tot tijd tot een schrijven van een afdeling aan het hoofdbestuur dat ze het beleggen van bijeenkomsten beëindigen.

Het aantal bezoekers zakt onder een minimum.

Het bezoeken van bijeenkomsten wordt te belastend door verminderde mobiliteit en/of leeftijd.

Deze berichten neemt het bestuur niet als kennisgeving aan.

Ze worden serieus besproken.

We proberen mee te denken over de leden die zagezegd achterblijven.

Soms kunnen we een handreiking doen over herschikking van leden bij andere afdelingen.

Soms lukt dat ook niet.

Op de vraag of wij een oplossing hebben voor dit verschijnsel, is het niet alleen zo dat wij verlegenheid voelen – omdat wij geen pasklaar antwoord noch een oplossing paraat hebben – maar ook dat wij de verwachting toch wel te hoog vinden.

De realiteit van de ontwikkelingen in de afdelingen waar dit speelt, mag toch ook gepaard gaan met een reële kijk op deze omstandigheden.

Dit doet in het hoofdbestuur meer en meer het besef groeien dat we op een kruispunt komen of reeds gekomen zijn.

Wij beraden ons op een beleidsnotitie met een visie voor de toekomst.

Dat zal nog een hele krachttoer worden waarbij we ook een beroep zullen doen op de afdelingsbesturen en de leden.

Wij zijn een vereniging die de naam ‘beweging’ draagt.

Een beweging heeft als oogmerk *het veranderen van de staat van zaken, van meningen en opvattingen, en ook het streven daarnaar*, aldus de Dikke Van Dale.

Binnen de context van onze vereniging zijn ‘de stand van zaken, van meningen en opvattingen’ ingevuld naar de doelstelling van onze vereniging.

Ook een ‘streven’ is ons niet vreemd.

Anders gezegd: wij zijn actief op het gebied van kerk en theologie.
Binnen dit speelveld blijven wij aandacht vestigen op de basisboodschap die ons tot kerk maakt en waarvoor wij ons als vereniging binnen de Protestantse Kerk in Nederland inzetten: Jezus, de gekruisigde, wat meer is die is opgestaan van de doden.

De veranderde en veranderende omstandigheden dragen ons op ons hier blijvend op te bezinnen en ons hiertoe te verhouden.
Hoe kunnen we toekomstbestendig zijn en op een vitale manier onze centrale doelstelling uitdragen?
Deze uitdagende vraag zal de komende periode aandacht vragen.

Heel nieuw is de vraag overigens niet.
Hopelijk vergunt u mij een klein historisch uitstapje.
In 2007 werd door de toenmalige Confessionele Vereniging de Stichting Schrift en Belijden opgericht.
Deze stichting had tot doel toekomstgericht en vitaal als ‘beweging binnen de Protestantse Kerk, op basis van Schrift en belijden, de Kerk in haar geheel ten dienste te staan’.

Dit aspect is overgenomen in de nieuwe naam van onze vereniging na de fusie.
Een nieuwe opzet en inrichting van onze vereniging heeft geleid tot het besluit om de stichting op te heffen.
De taken en doelstelling zijn ondergebracht bij taakgroepen waarmee het hoofdbestuur overleg heeft.

Tijdens een van de eerste bestuursvergaderingen van de stichting – en daar gaat het mij in dit verband om met mijn kleine historische uitstap naar de stichting – bracht een van de bestuursleden de vraag naar voren hoe toekomstbestendig wij het verenigingsmodel achtten. Vanuit zijn eigen achtergrond in maatschappij en kerk had hij daar vragen over maar ook zorgen.

Inmiddels zijn wij 18 jaar verder in de tijd.
De toen gesignaleerde tendens dat verenigingen het steeds lastiger kregen door teruglopende ledenaantallen is niet veranderd.
De fusie, waardoor het ledental op papier niet verkeerd was, heeft ons echter geen zand in de ogen gestrooid.

De tijd dat leden actief betrokken zijn bij en op een vereniging waarvan zijn lid zijn, is grotendeels voorbij.
Een lidmaatschap van een vereniging gaat steeds meer het karakter dragen van een donateurschap.
Je bent een vereniging en haar doelstelling welgezind en ook wel bereid om dat werk te ondersteunen.

In het geval van een vereniging doe je dat met een lidmaatschap.
Praktisch gezien heeft het vaak meer weg van een donateurschap.
Het was deze tendens die in het bestuur van de stichting Schrift en Belijden reeds werd gesignaleerd en besproken.
Deze maatschappelijke tendens gaat niet aan ons voorbij.
Sportverenigingen die grotendeels op vrijwilligers draaien, hebben er mee te maken.

Scholen die voor allerlei activiteiten een beroep doen op vrijwillige inzet van ouders ervaren steeds meer moeite om alles rond te krijgen.

Zonder vrijwilligers zou heel veel waardevol werk blijven liggen.

Daarom mag en moet je zuinig op ze zijn.

En wanneer het aan de orde komt om hun inzet te waarderen, moet je dat vooral niet nalaten.

Tegelijk moet je eerlijk onder ogen zien dat aan de inzet een einde komt.

Na tien, vijftien of twintig jaar bestuurslidmaatschap of ander werk wordt er een keer een punt gezet.

Met name onze afdelingsbesturen hebben met dat probleem te kampen.

Nieuwe bestuursleden zijn mondjesmaat beschikbaar terwijl de gemiddelde leeftijd van bestuursleden stijgt.

Ik wijs u tussen haakjes maar even op het verschijnsel van toenemende leeftijd als straks de bestuursverkiezing onder punt 8 van de agenda aan de orde komt.

Na enig onderzoek en rekenwerk kwam ik erachter dat ik zo'n 40 jaar geleden begonnen ben als student-bestuurslid van de Provinciale Commissie Utrecht – 't Gooi van de Confessionele Vereniging.

U zou kunnen zeggen: een mooie carrière, van student-bestuurslid naar voorzitter van het hoofdbestuur, maar geambieerd heb ik het niet.

Ik ben het trouwens met liefde en vol overtuiging – daarover geen misverstand.

Maar de keuze is aan u, de leden van onze vereniging.

Zo is de keuze ook aan u om te zijner tijd de koers en vormgeving vast te stellen van de manier waarop we toekomstbestendig en vitaal ons werk kunnen doen.

De grootste vrijwilligersorganisatie van ons land, namelijk de kerk en daarmee dus ook onze Protestantse Kerk in Nederland, biedt in dit verband ook verschillende opties om betrokkenheid aan te geven.

Belijdende leden en doopleden zijn en blijven de ruggengraat van de kerk.

Daarnaast zijn er gasten, blijkgevers, meegeregistreerden enzovoort.

Allerlei vormen van betrokkenheid met onderscheiden rechten en plichten.

Natuurlijk hoeven wij dat model niet over te nemen.

Ik noem het als voorbeeld hoe je op de veranderde en veranderende omstandigheden kunt inspelen.

Het hoofdbestuur neemt zijn verantwoordelijkheid in deze om met voorstellen te komen.

We willen daar wel de tijd voor nemen.

Zorgvuldigheid in deze is geboden.

Trouwe leden zijn ons dierbaar.

Het water staat ons niet aan de lippen maar we zien wel dat het waterpeil stijgt.

Op wassend water moet je je voorbereiden.

Anders ben je te laat.

Daarom dus.

We hebben er vertrouwen in dat we een begaanbare weg zullen vinden.

Dat vertrouwen is gegrond op het feit dat we dienstbaar willen zijn aan onze Heer en zijn kerk.

We gaan heus niet zweven.

Alsof het met bidden alleen te doen is.
Het is een zaak van *ora et labora* – bid en werk.

Naast vertrouwen op zegen van de Heer en inspiratie door de heilige Geest gaan we ‘gewoon’ aan het werk om te doen waartoe we in het hoofdbestuur zitten.

Dat wij uw voorbede voor ons bestuurswerk vragen en op prijs stellen, behoeft geen betoog lijkt me.

Als vereniging bevinden wij ons in de bevoorrechte positie dat de financiële middelen er zijn om aan de slag te gaan.

Als voorbeeld breng ik de leerstoel van onze vereniging ter sprake.

Vorig jaar heb ik een toelichting gegeven over de vestiging van onze leerstoel aan de PThU. Het veranderde academische landschap en de verhuizing van de PThU naar Utrecht die nu zo goed als afgerond is – het definitieve onderkomen aan de Jansdam is in gebruik genomen – hebben vertraging tot gevolg gehad.

We hadden liever een wat vlottere vervulling van de vacature gezien.

Maar soms kun je processen niet sneller laten verlopen dan dat ze verlopen.

In dat geval moet je de beschikbare tijd gebruiken om tot een zo wenselijk mogelijk invulling van de positie te komen.

Het comité dat deze zaak namens het hoofdbestuur en de vereniging dus ter hand genomen heeft, is ijverig aan het werk.

Soms word je dan weer verrast door stroomversnellingen waarin processen terechtkomen.

Dit werk voltrekt zich achter de coulissen en in een sfeer van vertrouwelijkheid.

Als hoofdbestuur zijn wij op de hoogte en hebben alle vertrouwen in het voorbereidende werk dat het comité verricht.

Zodra een en ander zijn beslag krijgt, informeren wij u als leden.

Onze aanwezigheid in het academische landschap en een bijdrage aan de vorming en opleiding van onder andere predikanten is sinds de oprichting van het voormalige leerstoelenfonds – nog een klein historisch uitstapje zo u wilt – een gekoesterde wens.

Het zou mooi zijn als dit over niet al te lange tijd opnieuw gerealiseerd kan worden.

Het zwaartepunt van de leeropdracht komt te liggen bij de bijbelse theologie en bijbeluitleg.

Deze keuze is mede ingegeven door een groeiende bezorgdheid over de afnemende dagelijkse omgang met de Schrift.

Deze zien wij weerspiegeld in zowel het aanbod van de permanente educatie voor voorgangers en pastors als in thema's in de mailings vanuit onze kerk.

In de nieuwsbrief nascholing die ik vorige week als dienstdoend predikant ontving werd ik hierin helaas weer bevestigd.

De Bijbel is blijkbaar niet meer hip.

Maatschappelijke thema's, pastorale vorming, geestelijke begeleiding, kerk naar buiten zijn, leiderschap in tijden van transitie, leidinggeven aan de gemeente vanuit systematische perspectief; het is maar een greep.

Ongetwijfeld allemaal nuttig en zinvol.

Bijbels georiënteerde nascholing echter wordt slechts mondjesmaat aangeboden.

Zoals Bijbelkringen in vele gemeenten ook onder druk staan.
Terwijl de Bijbel de bron is waaruit wij putten.

We hopen een bijdrage te kunnen leveren in dit verband.
Tegelijk willen we bij de tijd zijn met de zaken waarvoor we aandacht hebben.
In dit licht wijs ik graag vooruit naar de conferentie van vanmiddag.
Ik ben benieuwd naar de manier waarop het evangelie in tijden van oorlogsdreiging aan de orde komt en ter sprake kan worden gebracht.

De actualiteit van het thema behoeft verder geen betoog.
De expansiedrift van dictators die aan de macht zijn, gaat aan niemand en niets voorbij.
Het volkenrecht devalueert meer en meer.
De macht van de sterkste lijkt het pleit te winnen of te gaan winnen.

In de dagen van onze Heer Jezus Christus had het daar ook alle schijn van.
Machtspolitiek en schimmige een-tweetjes tussen machtshebbers leken het pleit te beslechten.
De macht van het kwaad trok diepe sporen.
God zij dank hebben wij het evangelie ontvangen.

Wij zijn op weg naar Pasen.
De dood als sterkste troef van de zonde heeft zijn Waterloo gevonden op Golgota.
Ik citeer ons bestuurslid Mart Jan Luteijn naar het laatste nummer van Confessioneel-Credo over het teken van Jona.
'De boodschap van leven klinkt door de dood heen.
Wij mogen, ja moeten, opstaan om daarover te spreken met mensen om ons heen.'

Ik vind dit een mooie verwoording van het doel van onze vereniging in onze dienstbaarheid aan de Heer en zijn kerk.